

Det var så länge sen...

"Var skog har nog sin källa,
var äng sin blomma har."

Så börjar A Hedenstjernas sång Hjärtats saga. Det var nog inte bara var skog som hade sin källa. Varhelst det bott människor har det i regel funnits en källa, från de mest primitiva, ett hål i marken, till källor med uppfodringsverk och pumpar. Långt innan tekniken gjorde sin entré såg ju källan ut ungefär som den på bilden, ett brunnskar av hopspikade bräder. Eller i värsta fall av kluvna frustammar, ett lock av samma material över hålet, en pinne som handtag och en källkrok, där man hakade på träämbaret, som fylldes med vatten. Så var det att bära, ofta med ett ok över axlarna.

Vid de småbruk som fanns runt om i skogsbygderna måste man också bära vatten till kreaturen

***

vintertid, men i en del fall släpptes boskapen ut en gång om dagen och vattnades direkt vid källan. De bästa källorna i den gamla goda tiden var ju en stensatt brunn. Även timrade brunnskar förekom. Längre fram i tiden blev det så kallade källevågar som underlättade arbetet med att dra upp vatten från källan, i synnerhet om vattnet fanns på låg nivå. Därefter kom de första pumparna av en urborrad trästam. Tillverkningen av sådana pumpar krävde särskilda yrkesutövare men de var sällsynta på den tiden. Vid slutet av förra århundradet kom så de fina pumparna av gjutjärn och blev den tidens statussymbol. En grönmålad pump sattes över källan, som åtminstone i början var den gamla typen till dess den borrhade brunnen tog vid och därmed bättrade på hygien. I Odeshög började firma Palm & kompani kring sekelskiftet tillverka gårdspumpar av gjutjärn i stor skala. Många av dessa, som tjänat ut för länge sedan, har tagits till nåder igen, målats och står nu som den nya tidens statussymbol på gårdar och villatomter. Allt går igen.

HALVAR ANDERSSON